

به نام خدا

شماره چاپ: ۱۳۰۲

دوره هشتم - سال سوم

شماره ثبت: ۴۹۰

تاریخ چاپ: ۱۳۸۹/۱۰/۲۸

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی

ایران و دولت جمهوری ترکیه در زمینه مبارزه علیه

قاچاق مواد مخدر، جرایم سازمان یافته و تروریسم»

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۴.....	دلایل ارائه لایحه
۴.....	اهداف لایحه
۵.....	ارزیابی لایحه
۱۱.....	نتیجه گیری

کد موضوعی: ۲۴۰

شماره مسلسل: ۱۰۶۵۲

بهمن ماه ۱۳۸۹

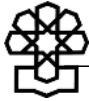
اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ترکیه در زمینه مبارزه علیه قاچاق مواد مخدر، جرایم سازمان یافته و تروریسم»

چکیده

تأمین امنیت از مهمترین کارویژه‌ها و الزامات دولت‌ها بوده که از یکسو در گرو اقدامات پیشگیرانه از یکسو و برخورد مناسب با تهدیدات ازسوی دیگر است. دولت‌ها در این راستا ناگزیر از همه‌جانبه‌نگری و تمهید برخی شرایط و از میان بردن عوامل تهدیدزا هستند.

هر جرم عمومی به تناسب مختصات خود برهم‌زننده امنیت و نظم عمومی می‌باشد و همین امر دولت‌ها را به برخورد با این وقایع وامی‌دارد. مع‌الوصف، سازوکارهای عادی مقابله با جرائم در مورد جرائم سازمان یافته فراملی از کارآیی لازم برخوردار نیست. چنان‌که علاوه بر اقدامات داخلی، استفاده از ظرفیت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در کارآیی سیاست قضایی و بسط عدالت کیفری نقش برجسته‌ای ایفا می‌کند. بنابراین جرم‌انگاری داخلی در کنار پیوستن به پیمان‌ها و

موافقتنامه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی^۱ ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

مقدمه

امنیت زنجیره‌ای به‌هم‌پیوسته است که به تعبیر فقها می‌توان حکم امنیت را عام مجموعه‌ای ارزیابی کرد که حصول آن منوط به فراهم آوردن و رعایت تمام جوانب و موارد مربوط به آن است و نیل به حکم کلی، جز با اجتماع اجزای آن حاصل نمی‌شود. از این رو تردیدی نیست امنیت پایدار منطقه‌ای جز با امنیت یکایک دولت‌های آن منطقه میسر نیست و ناامنی هریک از این کشورها به امنیت کل منطقه خدشه وارد می‌آورد. این امر ضرورت همکاری کشورها در چارچوب سازوکارهای امنیتی منطقه‌ای را مبرهن می‌سازد. گذشته از دیدگاه‌های سودانگاران دکتربین عرفی، آموزه‌های اسلامی جهان اسلام را پیکره‌ای واحد دانسته و همکاری ملت‌ها را در سطحی بسیار عمیق‌تر و پایدارتر خواسته است. بنابراین رویکرد نظام اسلامی به چنین همکاری‌های نهادینی نه در قالب سیاست منطقه‌گرایی به‌منظور بهینه‌سازی منفعت شخصی که در جهت اتحاد اسلامی است که امری فراتر از سیاست‌های منفعت‌محور غیرالهی است. همکاری با کشورهای اسلامی^۲ و روابط حسنه میان امت اسلام^۳ از اصول اساسی روابط خارجی تلقی می‌شود. اصل یازدهم قانون اساسی اشعار می‌دارد:

۱. ازجمله پیمان‌های بین‌المللی ناظر به موضوع موافقتنامه حاضر می‌توان از معاهده واحد مواد مخدر (۱۹۶۱ میلادی / ۱۳۴۰ هجری شمسی)، کنوانسیون مواد روانگردان (۱۹۷۱ میلادی / ۱۳۴۹ هجری شمسی) و کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با مواد مخدر و روانگردان (۱۹۸۸ میلادی / ۱۳۶۷ هجری شمسی) یاد کرد.

۲. «تعاونوا علی البرِّ و التَّقوی» (سوره مائده، آیه ۲).

۳. «یا اَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا ادْخُلُوا فِی السِّلْمِ کَافَّةً» (سوره بقره، آیه ۲۰۸).

«به حکم آیه کریمه «إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون»^۱ همه مسلمانان یک امتند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش پیگیر به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد».

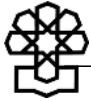
پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «حکایت مؤمنان در دوستی و مهربانی‌اشان چون اعضای یک پیکر است، وقتی یکی‌شان رنجور شود دیگران به مراقبت و حمایت از او هم داستان می‌شوند».^۲

همچنین، به دستگیری امنیت منطقه توسط عوامل منطقه‌ای می‌تواند عامل بازدارنده‌ای در مقابل دخالت قدرت‌های فرامنطقه‌ای باشد. امروزه گروه‌های تبهکاری و مافیایی در برخی از موارد از چنان قدرتی برخوردارند که بعضاً دولت‌ها از مهار آنها نیز ناتوانند و برخورد با چنین عواملی نه تنها به عزم ملی که به همکاری و تعامل کشورهای متأثر یا محل فعالیت این اقدامات مجرمانه نیازمند است. جرائم سازمان‌یافته فراملی، قاچاق و اقدامات تروریستی از مسائلی هستند که به نظم اقتصادی، اجتماعی و حتی فرهنگی آسیب زده و تهدیدی برای امنیت عمومی کشور به‌شمار می‌آیند. جرم سازمان‌یافته به فعالیت‌های غیرقانونی و هماهنگ گروهی منسجم از اشخاص گفته می‌شود که با تبانی یکدیگر و برای تحصیل منافع مادی و قدرت، به ارتکاب مستمر اقدامات مجرمانه می‌پردازند.^۳ جرائم سازمان‌یافته فراملی

۱. سوره انبیاء، آیه ۹۲.

۲. نهج‌الفصاحه، ترجمه و گردآوری ابوالقاسم پاینده، انتشارات جاویدان، چاپ شانزدهم، ش ۲۷۱۲، ۱۳۶۱.

۳. محمدابراهیم شمس ناتری، سیاست کیفری ایران در قبال جرائم سازمان‌یافته با رویکرد به حقوق جزای بین‌المللی، رساله دکتری رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۰، صص ۱۳ - ۲۵.

توسط شبکه‌های مجرمانه‌ای ارتکاب می‌یابد که در کشورهای مختلف به فعالیت مجرمانه می‌پردازند و یا اهداف مورد نظر از ارتکاب جرم توسط آنان فراتر از قلمرو جغرافیایی یک کشور است.^۱ شایان ذکر است که چنین شبکه‌های مجرمانه‌ای به جرائم بسیاری نظیر قاچاق (انسان و کالا به‌ویژه مواد مخدر و سلاح)، فحشا، رشوه و جرائم اقتصادی، اقدامات خرابکارانه و تروریستی دست می‌یازند.

دلایل ارائه لایحه

- تقویت مناسبات دوجانبه و تحکیم روابط دوستانه میان دو کشور،
- قرارگیری دو کشور در مسیر ترانزیت و قاچاق مواد مخدر،
- وجود تهدیدات امنیتی مشترک از جانب گروه‌های تروریستی.

اهداف لایحه

- تشریح مساعی و تبادل اطلاعات در جهت مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی، قاچاق مواد مخدر و تروریسم،
- هم‌افزایی توانایی پیشگیری و مقابله با جرائم سازمان‌یافته فراملی از طریق همکاری‌های قضایی و امنیتی منطقه‌ای،
- ریشه‌کنی و جلوگیری از قاچاق و عرضه مواد مخدر و روان‌گردان و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن،

۱ همان، جرائم سازمان‌یافته، فصلنامه تخصصی فقه و حقوق، شماره اول، تابستان ۱۳۸۳، ص ۱۱۷.

- مقابله همه‌جانبه با فعالیت‌های تروریستی،

- مبارزه با قاچاق انسان، کالا و مواد منفجره به‌ویژه سلاح‌های نامتعارف و کشتار جمعی.

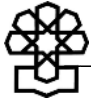
ارزیابی لایحه

نکات مثبت

حجم مناسبات اقتصادی و انسانی دو کشور برقراری هماهنگی و وضع مقرراتی متوازن را ایجاب می‌کند. چنان‌که یکی از راه‌های هماهنگی دستگاه‌های مسئول دو کشور انعقاد موافقتنامه‌های دوجانبه است. در چنین شرایطی موافقتنامه‌های همکاری‌های امنیتی و قضایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

موقعیت جغرافیایی و استراتژیک دو کشور به‌گونه‌ای که از یک‌سو با منطقه بسیار حساس خلیج فارس ارتباط داشته و از سوی دیگر به اروپا می‌پیوندد فرصت‌ها و در عین حال امکان تهدیدهای خاصی را پیش می‌آورد. وضعیت‌های نابسامان کشورهای همسایه که با اشغال و مداخله قدرت‌های فرامنطقه‌ای به مشکلات و مصائب بسیاری نظیر رشد فزاینده تولید و قاچاق مواد مخدر، مهاجرت‌های بی‌رویه و ایجاد نفرت‌های مذهبی و اقدامات خشونت‌بار تروریستی مبتلا شده‌اند، ضرورت همکاری‌های منطقه‌ای را در رفع چنین مشکلاتی صدچندان کرده است.

ماده (۱) موافقتنامه به‌طور مبسوط به اهداف و زمینه‌های همکاری میان دو کشور اشاره داشته است که می‌توان آنها را در راستای سیاست بهداشت قضایی، پیشگیری انتظامی، عملیات و تبادل اطلاعاتی و مبارزه و برخورد با جرائم سازمان‌یافته، قاچاق و تروریسم ارزیابی کرد. از آنجا که جرائم سازمان‌یافته را بدون

شناسایی و انهدام زمینه‌ها و بسترهای فسادانگیز و به صرف برخورد با مجرمین نمی‌توان متوقف کرد، اقدامات مزبور کاملاً ضروری به‌نظر می‌رسد. در نتیجه، زمینه‌های نسبتاً جامع همکاری دربرگیرنده بسیاری از دغدغه‌ها و مشکلاتی است که متوجه دو دولت شده است و همکاری دو دولت در جهت مقابله با چنین مسائلی می‌تواند فواید بسیاری برای دو دولت و کل منطقه به بار آورد.

نکات قابل تأمل

- بند «۱» ماده (۱) بیان می‌دارد: «مقابله هریک از طرف‌ها با سازماندهی، تدارک، آماده‌سازی، تبلیغات و هرگونه فعالیت سازمان‌های تروریستی، افراد مجرم و گروه‌های مختلف در کشور خود که امنیت ملی و حق حاکمیت طرف دیگر را تهدید نماید». این مقرر از آن جهت تعیین و تشخیص امور راجع به امنیت ملی امری حاکمیتی و وابسته به هر دولت است و به‌عبارت دیگر سیاستگذاری و تعیین منافع ملی امری منحصراً در صلاحیت دولت مربوطه است، احاله چنین تشخیصی به کشور دیگر موجه به‌نظر نمی‌رسد. ضمن آنکه ناگفته پیداست که فعالیت‌های تروریستی تهدیدی برای امنیت ملی تلقی می‌شود و چنین قیدی علاوه‌بر اشکال یاد شده فایده چندانی ندارد.

- پولشویی موضوع مقررات بین‌المللی و منطقه‌ای متعددی قرار گرفته است که از مهمترین آنها می‌توان به پیمان‌نامه سازمان ملل برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روان‌گردان مصوب دسامبر ۱۹۸۸ (وین)، کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد مصوب ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ مجمع عمومی سازمان ملل متحد و پیمان‌نامه مبارزه با جرم سازمان‌یافته فراملی سازمان ملل مصوب ۲۰۰۰ (پالرمو)

اشاره داشت. جمهوری اسلامی ایران به دو پیمان نخست ملحق شده و سند سوم را نیز به امضا رسانیده اما تاکنون به تصویب نرسانیده است. ضمناً قانون و آیین‌نامه‌ای اجرایی اختصاصاً به موضوع پولشویی به تصویب رسیده است و از این‌رو جرم پولشویی در نظام حقوقی ایران کاملاً تعریف شده است.^۱ برخی زمینه‌ها و اهداف همکاری موافقتنامه حاضر در موافقت با کنوانسیون مبارزه با جرم سازمان‌یافته فراملی (پالمو، ۲۰۰۰)^۲ است که تقریباً مورد پذیرش جهانی قرار گرفته است.^۳ همچنین، به موجب اصول چهل‌وششم و چهل‌وهفتم قانون اساسی، مالکیت شخصی از راه مشروع و قانونی محترم است و به دلالت اصل چهل‌ونهم قانون

۱. ماده (۲) قانون مبارزه با پولشویی (مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲) اشعار می‌دارد: «جرم پولشویی عبارت است از:

الف) تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با علم به اینکه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به‌دست آمده باشد.

ب) تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به‌منظور پنهان کردن منشأ غیرقانونی آن با علم به اینکه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نشود.

ج) اخفا یا پنهان یا کتمان کردن ماهیت واقعی، منشأ، منبع، محل، نقل‌وانتقال، جابجایی یا مالکیت عوایدی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد».

ماده (۳) این قانون نیز در توضیح عواید حاصل از جرم می‌گوید: «هر نوع مالی است که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های مجرمانه به‌دست آمده باشد». مقررات پراکنده دیگری نیز به مسئله پولشویی و عواید ناشی از فعالیت‌های غیرقانونی پرداخته‌اند (جهت اطلاع بیشتر ر. ک. محمد موسوی مقدم، پولشویی، تهران، نشر معاونت دادگستری کل استان قم، چاپ دوم، ۱۳۸۶، ص ۱۶۵).

2. The Convention Against Transnational Organized Crime

۳. ایران کنوانسیون پالمو را امضا کرده است، اما تاکنون از مرحله تصویب نگذرانیده است. شایان ذکر است که بدین کنوانسیون سه پروتکل منضم شده است که عبارتند از: پروتکل سرکوب و مجازات قاچاق انسان به‌خصوص زنان و کودکان، پروتکل مبارزه با قاچاق مهاجر از طریق خشکی، دریا، هوا و بالاخره پروتکل مبارزه با تولید و قاچاق اسلحه.

اساسی^۱ دولت مکلف به بازپس‌گیری اموال حاصل از اعمال مجرمانه و نامشروع است و این تکلیف را می‌توان متضمن برخورد با پولشویی دانست.^۲ بنابراین، هرچند جرم پولشویی^۳ را می‌توان به‌عنوان مصداقی از حکم بند «۹» در نظر گرفت، اما تصریح به آن نیز به جهت اهمیت آن بی‌مورد نیست. چنان‌که به مصداقی نظیر کلاهبرداری اشاره شده است.

- بند «۱۱» ماده (۱) به جهت آنکه طرف حمایت مالی یا پشتیبانی افراد و مؤسسات را مشخص نکرده است قابل ایراد است و در نتیجه عبارت گروه‌های تروریستی باید اضافه شده و متن به شرح زیر اصلاح گردد: «... جهت مقابله با افراد و مؤسساتی که حمایت مالی یا پشتیبانی نظیر اسکان، آموزش و درمان گروه‌های تروریستی را فراهم می‌آورند».

- بند «۲» ماده (۲) از «تبادل اطلاعات در مورد مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی و بین‌المللی» سخن به میان آورده است. به‌کارگیری وصف «بین‌المللی» برای جرائم سازمان‌یافته خالی از ابهام و اشکال نیست. چه اینکه وصف «بین‌المللی» در مواردی استفاده می‌شود که مسئله میان تابعان حقوق بین‌الملل مطرح باشد. از این‌رو تعبیر

۱. اصل چهل‌ونهم قانون اساسی جمهوری اسلامی: «دولت موظف است ثروت‌های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوءاستفاده از موقوفات، سوءاستفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی، فروش زمین‌های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت‌المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به‌وسیله دولت اجرا شود».

۲. عبدالحمید خسروی، پولشویی و راهکارهای مبارزه با آن، فصلنامه اقتصاد اسلامی، ش ۱۷، ص ۱۷۴.

۳. پولشویی به هر اقدامی که موجب قانونی جلوه دادن پول‌های حاصل از فعالیت‌های نامشروع یا غیرقانونی است اطلاق می‌گردد. این اموال از رهگذر اقدامات مجرمانه و جنایتکارانه‌ای نظیر قاچاق (به‌ویژه قاچاق انسان، مواد مخدر و سلاح)، فحشا، اقدامات خرابکارانه به‌دست می‌آید. عبدالحمید خسروی، پولشویی و راهکارهای مبارزه با آن، فصلنامه اقتصاد اسلامی، ش ۱۷، ص ۱۷۱).

جرائم سازمان یافته بین‌المللی تأمل برانگیز به نظر می‌رسد. در واقع اگر منظور از چنین وصفی محل انجام جرائم سازمان یافته باشد با وصف «فراملی» قابل بیان است، اما چنانچه منظور دولت‌ها یا سازمان‌های بین‌المللی به عنوان عاملان چنین جرائمی باشد با ایرادات بسیاری مواجه خواهد بود.

- بند «۷» ماده (۲) اشعار می‌دارد: «تبادل اطلاعات در مورد اتباع طرف دیگر که در قلمرو هر طرف مرتکب جرم گردیده و بازداشت شده‌اند». این مقرر در برابر دارنده حکمی کلی در خصوص اطلاع در مورد اتباع مجرم طرف دیگر است و از این جهت که قلمرو آن به جرائم مشمول موافقتنامه محدود نشده است قابل انتقاد است. این شکل از همکاری در قالب موافقتنامه‌های معاضدت قضایی و همکاری‌های حقوقی می‌گنجد.

- بند «۸» ماده (۲) نیز خالی از ابهام نیست زیرا بیان می‌دارد: «تبادل تجربیات در زمینه کنترل اتباع بیگانه یا افراد فاقد تابعیت که به صورت غیرقانونی از مرزهای هریک از دو کشور متعاهد عبور کرده و در قلمرو طرف دیگر اقامت غیرمجاز دارند».

حال آنکه دولت‌ها نسبت به مهاجرین غیرقانونی در قلمرو کشور دیگر کنترلی ندارند. به نظر می‌رسد ترجمه ذیل این مقرر مخدوش باشد و معنای درست آن است که تجربیات هر دولت در خصوص مهاجرین غیرقانونی که وارد قلمرو سرزمینی دولت شده‌اند مورد تبادل قرار گیرد به عبارت دیگر تجربیات هر دولت در خصوص نحوه کنترل و نظارت بر این افراد مورد مبادله قرار گیرد.

- بندهای «۹»، «۱۲» و «۱۷» ماده (۲) که به تبادل نتایج تحقیقات و بازدید کارشناسان طرف‌های متعاهد از مراکز تولید تجهیزات بخش‌های مختلف امنیتی، هماهنگی و تبادل اطلاعات نیروهای ضد تروریسم اختصاص دارند، به دلیل شمول آن به نهادهای نظامی

خارج از صلاحیت دولت (به دلالت اصل یکصد و دهم قانون اساسی) مورد اشکال است و در خصوص موارد یاد شده به موافقت و مجوز مراجع ذیربط نیازمند است، چنان‌که این امر در بند «۱۴» پیش‌بینی شده است.

- به جهت حفظ کلیت قاعده و شئون و اصول قانونگذاری پیشنهاد می‌شود تا در بند «۱۰» ماده (۲) از «تعبیر حیوانات آموزش‌دیده» استفاده شود و از ذکر مصادیق خودداری شود. این مسئله در مورد بند «۱۵» (موارد داخل پرانتز) نیز صادق است.

- تعبیر «قشر معینی از جامعه» در بند «۱» ماده (۳) مبهم بوده و با اصول قانونی و اسلامی چندان سازگار به نظر نمی‌رسد.

- صدر ماده (۴) در تعریف «سازمان تروریستی» به ارتباط ساختاری افراد سازمان اشاره داشته است که به نظر می‌رسد ارتباط تشکیلاتی یا سازمانی تعبیری مناسب‌تر باشد. به علاوه، هر چند در مقام تعریف آمده است: «واحد سازمانی، واحدی است که عامدانه برای انجام اقدامات تروریستی به طور مستقیم تشکیل شده است»، اما بیان گفته شده تعریف «واحد سازمانی» نیست و به تعریف «سازمان تروریستی» چیزی نمی‌افزاید جز آنکه به قید ارتباط مستقیم با فعالیت‌های تروریستی اشاره کرده است.

- ماده (۴) موافقتنامه در شناسایی گروه‌های تروریستی به یادداشت‌های دهمین و دوازدهمین اجلاس کمیسیون عالی امنیتی استناد جسته است و حتی به اسناد آتی و روزآمد چنین اجلاسی نیز اعتبار بخشیده است. حال آنکه اعتبار قانونی دادن به نتایج کمیسیون مزبور تردید جدی وجود دارد و ممکن است مشکلات جدی در آینده ایجاد کند.

- ذیل ماده (۵) در بیان مجاری ارتباطی دولت‌ها (در بیان دلایل امتناع از اجرای درخواست) به دو طریق دیپلماتیک و مسئولین ذیصلاح به موجب ماده (۹) پرداخته است

که به نظر می‌رسد مناسب‌تر آن است که به جهت رسمیت بیشتر و جلوگیری از موازی‌کاری، صرفاً از یک طریق و آن هم مجاری دیپلماتیک چنین ارتباطی برقرار شود. بند «پ» ماده (۸)، «هرگونه تغییر یا اصلاح در این موافقتنامه که برای اجرای این موافقتنامه ضروری است با رعایت ماده (۱۰)» را در زمره کارکردها و وظایف کارگروه مشترک (متشکل از مقامات و نمایندگان هر دو طرف) دانسته است که در جهت تحقق آن نیز می‌تواند «گروه‌های کارشناسی فرعی» تشکیل دهد. حال آنکه این مسئله به دلالت اصول هفتادوهم^۱ و یکصدویست‌وپنجم^۲ قانون اساسی^۳ و نظریه تفسیری شورای نگهبان^۴ آشکارا خارج از صلاحیت چنین نهادی است و تغییر یا اصلاح در موافقتنامه منوط به رعایت تشریفات اصول یاد شده است.

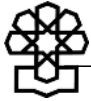
نتیجه‌گیری

مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی امری تک‌بُعدی نبوده و مقتضی همکاری‌های فرابخشی و همه‌جانبه است. خوشبختانه در پی سیاست خارجی فعال کشور شاهد فزونی یافتن شمار موافقتنامه‌های معاضدت قضایی و همکاری‌های امنیتی با

۱. اصل هفتادوهم^۱ قانون اساسی: «عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادها و موافقتنامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد».

۲. اصل یکصدویست‌وپنجم^۲ قانون اساسی: «امضای عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، موافقتنامه‌ها و قراردادهای دولت ایران با سایر دولت‌ها و همچنین امضای پیمان‌های مربوط به اتحادیه‌های بین‌المللی پس از تصویب مجلس شورای اسلامی با رئیس‌جمهور یا نماینده قانونی او است».

۳. نظریه تفسیری شماره ۹۹۹۳ (مورخ ۱۳۶۲/۹/۸) مقرر داشته است: «۱. در هر مورد عمل دولت یا هر مقام مسئولی به استناد تصویب مجلس شورای اسلامی انجام می‌شود، فقط در محدوده مصوبه قانونیت دارد و خارج از آن محدوده جزئاً و کلاً به تصویب مجلس شورای اسلامی نیاز دارد...».

کشورهای منطقه از جمله عمان، بحرین، کویت، قطر و افغانستان هستیم. از آنجا که پیش‌تر «موافقتنامه همکاری حقوقی در امور مدنی و کیفری جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه» منعقد شده است، موافقتنامه حاضر می‌تواند مکمل موافقتنامه پیشین بوده و هریک اثربخشی دیگری را مضاعف نماید و نویدبخش و بسترساز برخوردی مؤثرتر با جرائم محل امنیت گشته و مآلاً دربردارنده منافع کشورهای منطقه باشد.

موافقتنامه‌های همکاری‌های دوجانبه نه تنها به تضعیف حاکمیت طرفین نیانجامیده که وسیله‌ای در جهت تحکیم برادری، ثبات و اقتدار منطقه‌ای است. بی‌تردید تعاملات اطلاعاتی - امنیتی و قضایی میان کشورهای منطقه راه پیشگیری و مقابله با جرائم سازمان‌یافته فراملی را هموارتر می‌سازد. ضمن آنکه وجود تهدیدات مشترک ایجاد سیاست‌ها و سازوکارهایی هماهنگ را امری اجتناب‌ناپذیر کرده است. به‌علاوه، این اقدامات در راستای اجرای سیاست‌های کلی برنامه پنجم در زمینه امور سیاسی، دفاعی و امنیتی ارزیابی می‌شود،^۱ اما بدیهی است که در انجام چنین امر خطیری گریزی از در نظر گرفتن ملاحظات حقوقی و امنیتی نیست. لذا ضرورت دارد ایرادات مطرح اصلاح شوند.

۱. ماده (۳۹) سیاست‌های کلی برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران «تقویت همکاری‌های دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی با اولویت کشورهای همسایه» (بند «۱») و «تلاش برای همکاری بیشتر میان کشورهای اسلامی» (بند «۷») را از راه‌های اعتلای جایگاه کشور در منطقه و نظام بین‌الملل و به‌تبع تحکیم امنیت ملی و پیشبرد منافع ملی دانسته است.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۰۶۵۲

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ترکیه در زمینه مبارزه علیه قاچاق مواد مخدر، جرایم سازمان‌یافته و تروریسم»

نام دفتر: مطالعات حقوقی (گروه حقوق بین‌الملل)

تهیه و تدوین: حسین خلف رضایی

مدیر مطالعه: جواد سیدی

ناظر علمی: حجت‌الاسلام والمسلمین جلیل محبی

متقاضی: کمیسیون قضائی و حقوقی

همکاران خارج از مرکز: —

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۸۹/۱۰/۸

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۸۹/۱۱/۲۵

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۱۱/۲۶